

מהרדדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5)

דף הזמי סיכומי

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
גלב"ע כ"ד ניסן תשע"ז

גליון
235

הגליון השבוע מוקדש לרפואת גבריאל צבי בן מלכה לרפ"ש

מסכת מועד קטן

חדש! התרומות מוכרות לצורכי פס לפי סיפיה 46

מו"ק דף ב'. יום ו' פרשת בשלה י"ב שבט תשפ"ב

לככות החתן יקוּתאל זלמן בן פייגא נאמה והכלה דבורה בת פייגא לכבוד שמחת נשואיהם בשטומ"צ

דף ב' ע"א

משה. משקיין שדה בית השלחין בחולו של מועד - שאם אינו משקהו יש לו הפסד גדול. שלומדים מפסוק של 'ששת ימים תאכל מצות וכיום השביעי עצרת לה' אלוקיך' שאף ששה עצורים בעשיית מלאכה אך לא בכל מלאכה כיום שביעי, ומסרם הכתוב לחכמים איזה מלאכה מותרת, והתירו במקום הפסד. **משקיין אף ממעיין שעכשיו מתחיל לנבוע**, ולא חוששים שמה יתפול הקרקע מסביב ויתקן והוא טירחא יתירא. והיינו לשיטת רבי יהודה ורבי מאיר, אבל רבי אלעזר בן יעקב אסור. **שדה בית הבעל** - לרבי יהודה ולרבי אלעזר בן יעקב לא משקים אפילו ממעיין שהחזק דרכו, משום שאינה נפסדת אם אינו משקהו, ולרבי מאיר משקיין אותה אפילו ממעיין שמתחיל עכשיו לנבוע הגם שאין לו הפסד.

טירחא יתירא במקום הפסד - לפי המשנה אסור, ולכן לא משקים בית השלחין ממי גשמים המכונסים וממי קילון, ולא עושים עיגולים סביב לגפנים, ואין חופרים את האמה בתחילה.

מתקנים את המעיין המקולקל במועד, וכן מתקנים את קלקולי המים ברשות הרבים (האבנים שנפלו מחמת הגר לה'ד), ומנקים את הבורות מהצרורות שנפלו בקרקעיתם, ומתקנים את הדרכים והרחובות ואת מקוואות המים, ועושים כל צרכי הרבים, ומציינים את הקברות, ויוצאים שלוחי בית דין על הכלאים. **חמירת אמה חדשה בשנת השמיטה** - להכמים מותר, ולרבי אלעזר בן עזריה אסור.

בית השלחין - מלשון צימאון, שנאמר 'אתה עייף ויגע' ובתרגום 'את מלשה' ו'לא' (ה' של מלשה' מתחף בחו). **בית הבעל** - לשון מיושב ואינו צמא.

משנתו המתירה מלאכה דווקא במקום הפסד ורק בלי טירחא רבי יהודה היא, אבל רבי מאיר מתיר גם שלא במקום הפסד אלא להרווחה (ורבי אלעזר בן עזריה אסור אפילו במקום הפסד להשקות ממעיין חודש).

דף ב' ע"ב

המנכש והממשה זרעים בשבת - לרבה מתרים אותו משום איסור חורש, שמרצק הקרקע כחורש, לרב יוסף משום זורע שמטרותו להציח יותר טוב, לאביי משום שניהם. (אבל משום קוציז אין מחייבים אותו שאינו מתכוין

לשול העכשים שקוצה, אלא לתקן עשבים טובים ושאריות שבתה).

זומר וצריך לעצים - חייב משום נוטע ומשום קוצר.

המנכש והמחמה את הזרעים בעפר - בכלאים - לוקה, לרב יוסף משום זורע, לרבה מנכש הוא חורש ואין איסור חורש בכלאים שבשעת חרישה אין כלאים, אלא חייב משום שמקיים כלאים וכדעת רבי עקיבא שמקיים כלאים לוקה.

'שדך לא זורע כלאים' - לרבי עקיבא לא רק זורע לוקה אלא גם המקיים - שרואה כלאים זרועים שבדהו ואינו עוקר - לוקה, שדורש 'כלאים שדך לא'.

משקים בית השלחין בשביעית הגם שזריעה וחרישה אסורים בשביעית (מפסוק 'בחריש ובקציר תשבות') מכל מקום מותר בין לרבה ובין לרב יוסף - לאביי בשביעית בזמן הזה וכדעת רבי שביעית אינה נוהגת בזמן הזה אלא מדרבנן, ולרבה אפילו לשיטת חכמים שנוהגת בזמן הזה מדאורייתא - השקאת זרעים תולדה היא, ומשביעית אסרה תורה אבות מלאכת ולא תולדות שלא תפרש.

ז'ה דבר השמיטה שמוט', לרבי - שני שמיטות, אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים, בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים, אבל בזמן הזה שאין אתה משמט קרקע אין אתה משמט כספים.

מו"ק דף ג'. שב"ק שובבי"ם פרשת בשלה שירה י"ג שבט תשפ"ב

דף ג' ע"א

אבות מלאכת השדה אסורים מן התורה בשביעית, אבל תולדות אסורים רק מדרבנן, חוץ מזמירה ובצירה שאסורים מדאורייתא שנאמר 'ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור... ואת ענבי נזרך לא תבצור', זמירה ובצירה בכלל קצירה וכתבה התורה לומר שרק על אלו תולדות חייב ולא על שאר תולדות.

'שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור' - ממה שלא כתוב 'לא תזרע שדך לא תזמור כרמך' דורשים אסמכתא 'לא כל מלאכה שבשדך ולא כל מלאכה שבכרמך', ועל זה הסמיכו חכמים אסורים מדרבנן - לנכש (עקירת עקרי עשבים רעים), לעדור (חפירה תחת הגפנים לפנות הארץ), לכסח (חיתוך עשבים רעים מלמעלה), לקרסם (חיתוך ענפים בישם באילנות), לזרד (חיתוך ענפים כשיש יותר מדיא), לפסג (ממכת אילן שהוא רענן יותר מדיא), לזבל (תחת זבל בעיקרי האילן) לפרק (אבנים שעל עיקרי האילן), לאבק (כיסוי שרשי האילן באבק) לעשן (נשיטת עשן תחת האילן כדי שינשרו החולקים).

שקשוש (עידוד תחת הזיתים) ועידור תחת הגפנים, ומילוי נקעים מים, ועשיית עוגיות (גמולת לפים) לגפנים מותרים בשביעית - שנאמר 'שדך לא תזרע' והוא מיותר ששרי זה בכלל 'ובשנה השביעית שבת שבתון היא', ובה למדו שדווקא זריעה שמיחדת בשדה ובכרם אסורה, אבל עבודות שאינם בשניהם (בין בשדה ובין בכרם) מותרות.

שקשוש המותר בשביעית היינו לסתום בקעים באילן הגורמים הפסד, אבל להברות האילן שאינו אלא להרוויח - אסור.

החורש בשביעית - נחלקו רבי יוחנן ורבי אלעזר אם לוקה, ונחלקו אם אומרים שמה שפירטה התורה בצירה ומזירה הגם שהם בכלל זריעה וקצירה - ולומר שדווקא עליהם הוא לוקה על שאר עבודות הקרקע.

כל מקום שנאמר כלל בעשה ופרט בלא תעשה - לרבי אבין אמר ר' אילעא אין דנים אותו בכלל ופרט שמרבים כל דבר הדומה לפרט, והאילן ונשתנה משאר כלל ופרט וכלל שכולו בעשה או בלאו, אלא אומרים אין בכלל אלא מה שבפרט, והגמרא מצדדת שכולם נחלקו על זה ודורשים אותו כשאר כלל ופרט וכלל.

דף ג' ע"ב

תוספת שביעית - לרבי עקיבא לומדים מהפסוק 'בחריש ובקציר תשבות', ולרבי ישמעאל מהלכה למשה מסיני.

תוספת שביעית מדאורייתא שלושים יום לפני ראש השנה, והוסיפו חכמים לתקן: בשדה אילן - לבית שמאי מותר לחרוש רק עד העצרת, ולבית הלל עד קרוב לעצרת כל זמן שהחרישו יפה לפירות שגדלו בששית, ובשדה הלבן - אסור משתכלה הלחה של מי הגשמים שאז נראה כחורש לצורך שביעית, והיינו כל זמן שבני אדם חורשים כדי לנטוע מקשאות ומדלעות. ולרבי שמעון - בשדה הלבן עד הפסח ובשדה האילן עד העצרת.

רבן גמליאל ובית דינו בטלו תוספת שביעית מדרבנן מפסח ועצרת (לפי תירוץ הנזכר כאן, ועיין להלן דף ד. שישות נוספות בזה). שביט שמאי ובית הלל התנו בשעת תקנתם של חז"ל הרוצה לבטל תקנתם יבא ויבטל, אבל אלו לא התנו כן לא היו יכולים רבן גמליאל ובית דינו לבטל, שאין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדול ממנו בחכמה ובמניין.

הלכה למשה בעשר נטיעות המפורזות בתוך בית סאה חורשים כל השדה בעבורם בערב שביעית עד ראש השנה משום הפסד, ודווקא נטיעות אבל לא זקניות.

הקפת מזבח בערבה וניסוך המים בחג הסוכות - הלכה למשה מסיני.

מו"ק דף ד'. יום א' פרשת יתרו י"ד שבט תשפ"ב

דף ד' ע"א **לדעת רבי יוחנן** ורבי אשי רבן גמליאל ובית דינו עקרו לגמרי דין תוספת שביעית, לרבי יוחנן משום שדרשו גזירה שוה 'שבת' משבת בראשית, מה שבת בראשית לפניו ולאחריו מותר אף בשביעית כן הוא. ולרבי אשי לא ביטלו אלא לאחר חורבן הבית, משום שסברו רבי ישמעאל שהמקור הוא מהלכה למשה

מסיני, ולא נאמר אלא בזמן שבית המקדש קיים בדומה לשאר דברים הנכללים בהלכה למשה מסיני זו - הקפת המזבח בערבה וניסוך המים.

הטעם שאסור להשקות בית השלחין בחול המועד ממי קילון - משום שטירחא יתירא היא לדלות, ומה שאסרו להשקות ממי גשמים המכונסים - לרבי יוחנן גזירה שלא יבוא להשקות ממי קילון, לרב אשי ממי גשמים שהתכנסו הם עצמם נעשים מי קילון שכשמתמעטים צריך לדלותם ויש טירחא יתירא.

להיות המושכים מים מן האגמים - לר' זירא אמר רבה בר רימיה אמר שמואל מותר להשקות מהם בחולו של מועד, שאין המים מפסיקים מן האגמים ואין דומים למי קילון, ולרבי יוחנן שאסור להשקות ממי גשמים שנתכנסו גזירה אטו מי קילון גם בהם אסור.

בריכות שנתמלאו מים מערב יום טוב אסור להשקות מהם בחול המועד שמה יפסקו המים ויטרח להביא מקום אחר, ואם אמת המים עוברת בין הבריכות מותר, שאם יפסקו המים מהבריכות יטרח מאמת המים, לרב פפא רק אם יכול להשקות רוב הפעם אחת מותרות המים, לרב אפילו אפילו אם אינו יכול להשקות רובה בפעם אחת, שלא יטריח מחמת כן להביא מאמת המים אחרת אלא ישקה במשך כמה ימים מאמה זו.

שתי שדות בית השלחין זו למעלה מזו, ומעיין נובע בצד העליונה, וכשמשיקים אותה נוטפים מים לבריכה הנמוכה ממנה, מותר להשקות השדה התחתונה מהבריכה. ופירוש רבי רימיה שהוא רק כל זמן שמתטפים מים לבריכה משדה העליונה, והוסיף אביי שרק כל זמן שלא פסק המעיין שבצד שדה העליונה.

שתי ערוגות זו למעלה מזו - לא ידלה מן התחתונה וישקה את העליונה שיש טירחא יתירא, והוסיף רבי אלעזר בר שמונן שאפילו ערוגה אחת חציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה ממקום נמוך וישקה למקום גבוה.

מילים לירקות כדי לאוכלם, ואם בשביל לייפותם אסור - רבה תוספאה סבר כשהירקות צומחים בצפיפות נוטל מביניהם לאוכלם בחול המועד אך לא לייפות הנשארות, אבל לדלות מים להשקות היירקות כדי לאוכלם במועד אסור, ורבינא הביא לו ברייתא שפירשה שמונת לדלות מים להשקות כדי לאכול, והודה לו.

דף ד' ע"ב

אין עושים במועד עוגיות לגפנים - היינו גומות סביב הגפנים שממלאים מים, וכן בעיקרי הזיתים, משום שיש טירחא יתירא, אבל אם היו כבר ונסתמו מותר לחזור ולחפור.

אין עושים את האמה - חריצים להוליך בהם המים בשדות, משום טירחא.

לעשות אמה בשביעית - להכמים מותר, לרבי אלעזר בן עזריה אסור, ונחלקו רבי זירא ור' אבא בר ממל בטעם האיסור אם הוא משום שגזירה כעודר לצורך שביעית, או משום שבכך שמיא העפר שבאמה סיבוייה וזריה הוא משכיר קרקע רכה זו לזריעה. ואם בשעה שחופר בא מיד מים אין חשש שגזירה כעודר, אך מכל מקום לפי כולם יש לחוש משום שמכשיר הקרקע לזריעה. אלא נפקא מינה ביניהם באופן שזרק העפר ודחק מן האמה ומתפרש שאז אינו מכשיר קרקע לזריעה, ונחלקו האם יש לאסור משום שגזירה כעודר (כפיא המים בא מיד), או שאינו דומה לעודר, שהעודר אינו מפנה את העפר אלא מרככו במקומו.

להכניס סורע זבלו לאוצר בשדה בשביעית - לתנא קמא מותר ולא אומרים שגזירה כזבל שדהו, לרבי מאיר אסור עד שיעמיק או יגביה שלשה טפחים שאז מוכיח שאינו מכוין לזבל שדהו, ואם היה לו מעט זבל בשדה קודם שביעית מותר להוסיף ואינו צריך להעמיק, ורבי אלעזר בן עזריה אסור גם בזה עד שיעמיק או יגביה שלשה טפחים. ולא אסרו העמקה משום שגזירה כעודר - שמדובר שהעמיק קודם שביעית, ואם שאף בשביעית מותר משום שזבלו מוכיח עליו.

מתקנים ממוקל את אמות המים המקולקלות - אם היתה עמוקה מעיקרו ששה טפחים ונסתמה עד שלש מחזירה לששה טפחים, אבל אם היתה מעיקרא שלשה טפחים ונסתמה עד חצי טפח אסור לתקנה טפח בערבו בו טוב מים לא מקודם וגם ולא עכשיו. הייתה מעיקרא שנים עשרה טפחים ועכשיו טפחים - אסור לתקנה לשנים עשרה משום טירחא יתירא, וספק בגמרא אם היה מעיקרא שבעה ועכשיו טפחים - אסור מותר לכרות חמשה טפחים כמו בהיה מעיקרא ששה, או שאני הכא שאסור משום שצריך לשחות עד טפח ויש יותר טירחא.

צרכי רבים נעשים בחול המועד, ולכן היתר אביי לעקור ענפי אילנות הגדלים בנהר, רבי רימיה התייר לפנות מקור המעיין שנשתם, רב אשי התייר לפנות שירטון שבאמצע הנהר.

מו"ק דף ה'. יום ב' פרשת יתרו - ראש השנה לאילנות תשפ"ב

דף ה' ע"א

בורות שריכים צריכים להם - חופרים אותם מתחילה במועד, וזה מה ששינוי במשנה 'ועושים כל צרכי רבים'. ואם אין צריכים להם עכשיו - חוטטים את החפורים להעלות צרורות שנפלו בהם ומתקנים רבים.

סדקים, אבל אין חופרים אותם מתחילה (ובאופן זה מדובר במגשה ששינוי שרק חוטטים).

בור של יחיד - אם אינו צריך לו עכשיו מותר לך כלונסו מים בתוכו, אבל לא חוטטים ולא שפין סדקי וקל וחומר שאין חופרים מתחילה, ואם צויר לו עתה - מותר לחטוט בור החפור אך לא לחפור מתחילה. **יוצאים בחול המועד לפנות קוצים מהדרכים**, ולתקן את הרחובות ואת הדרכים המפולשים, ולמדוד המקוואות, לכל מקוה שאין בו ארבעים סאה מחברים אותו לאמת המים.

בית דין שלא יצאו לתקן הרחובות כל הדמים שנשפכו מחמת כן מעלה עליהם הכתוב כאילו הם שפכו - שכתוב 'והיה עליך דמים'.

מציינים את הקברות - עושים להן סימנים בסידי כדי שלא ילכו שם אוכלי תרומה. והמקור:

לרבי שמעון בן פזי - גמרא גמירי לה ואסמיקיה יחזקאל בפסוק 'וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון'.

לרבי אבהו - 'טמא טמא יקרא', שעושים סימנים על הטומאה כדי שיהא מרגיש אברהו.

לאביי - 'ולפני עיור לא תתן מכשול'.

לרב פפא - 'סולו סולו פנו דרך'.

לרב חיננא - 'הרימו מכשול מדרך עמי'.

לרבי יהושע בריה דרב אידי - 'הודעת להם את הדרך ילכו בה'.

למר זוטרא - 'והזרתם את בני ישראל מטומאתם'.

לרב אשי - 'משרתם את משרתני' - עשו משרת למשמרתי דהיינו לאוכלי תרומה הנקראים 'משרת'.

לרבינא - 'זשם דרך אראנו בישע אלקים'.

'זשם דרך אראנו בישע א-לוקים' - כל השם [בשין ימנית] אורחותיו ומחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה זוכה ורואה בישועתו של הקדוש ברוך הוא.
תלמידו של רבי יצא היה מקשה לו כל יום, ובשבת שקודם הרגל שכולם באו לשמוע הדרשה לא הקשה - שמא לא יהיה לו מזה לתרץ ויבטייש, קרא עליו רבי ינאי - 'זשם דרך אראנו בישע א-לוקים' שמחשב מתי להקשות ומתי לא.

דף ה' - ע"ב

אין **מציינים על כזית מצומצם של בשר המת**, אף שמטמא באהל, כיון שסופו להצטמק ולא יהיה כזית, ואם יעשו עליו ציון ישרפו תרומה וקדשים לעולם אף אחר שיחסר מכזית ולא יטמא, ומוטב שלא יעשו עליו ציון אף שמחמת כן ישרפו מחמת תרומה וקדשים כל זמן שהוא חדש יש בו כזית, מאשר ישרפו מחמתו לעולם.

אין **מציינים על עצם כשעורה** ולא על שאר טומאות שאינם מטמאות בטומאת אהל.

מציינים על השדרה אף על פי שאינה אלא עצם אחת, ועל הגולגולת ועל רוב בנין של העצמות הגדולות, ועל רוב מנין העצמות - שכל אלו מטמאים באהל.

אין **מציינים על הוודאות** - הואיל וידוע לכולם שיש שם טומאה.

מציינים על הספקות - כגון אילן המוסקר על טומאה תחת נוף אחד, או טומאה שחתת אחת מהאבנים הבולטות מן הגדר ואין ידוע איזו, ובית הפרס שאבד בה קדר.

אין **מועמדיים ציון על מקום הטומאה ממש** - שאינו מרגיש על שבא על הציון בתאום ויטמאו הטהרות, אלא מעמדיים אותו ממוך לטומאה שישיגש קודם שבא אליו, ואין מרחיקים יותר מכל שהוא - שהרואה סימן פורש מיד ונמצאת ארץ ישראל בטומאה שלא לצורך.

שדה שנחרש בה קבר נקראת 'בית הפרס', ושיעורה - מלא מענה של תלם אחד, והוא מאה אמה, ואינה מטמאה באהל, משום שתוליה שהמרחישה סילקה הטומאה, ולכן אין מציינים שדה זו, ומכל מקום אין הלכמים בה אוכלי תרומה שמא נשאר עצם כשעורה המטמא במגע. וההולך לשחוט פסח מנפח לפניו שאז אם יש עצם כשעורה היא מתפוררת ברוח, ואז עובר שם. ואם עברו בה הרבה בני אדם ונידש ברגליהם טהורה.

מצא שדה מצויינת מחמת שנאבד בה קבר, ואין ידוע אם נחרש ושוב אינה מטמא באהל, אם אין בה אילנות - בידוע שלא נחרש ומימאו באהל, יש בה אילנות - בידוע שנחרש לצורך האילנות שבה ואף שאין מציינים בית הפרס שחיה - ציוני קודם שחיה. ואין חוששים שמא הטומאה מבפנים לאילנות או חוצה להם, ולא נחרש מקום זה - א. מדובר באופן שהאילנות מעורבים בכל השדה, ובוודאי נחרש כולה לצורכם. ב. כיון שהציון סמוך לאילנות אין חוששים שהטומאה מבפנים או חוצה להם - שאין מרחיקים ציון ממקום טומאה. לרבי יהודה - אף אם יש בה אילנות אין תולים שנחרש עד שיהא שם זקן או תלמיד שידוע שנחרש, לפי שאין הכל בקיאים בדבר.

'שדה כוכין' דיינה **כבית הפרס**, והיא שדה הסמוכה לעיר שנפטרים שם בני העיר מן המת, והקברנים מקבלים מהם את המתים, ולפעמים מדלדל אבר ונפל שם, וסומכים אלו על אלו שייבדקו ומחמת כן נשאר שם.

מ"ק דף ה' . יום ג' פרשת תירו * ט"ז שבט תשפ"ב

דף ו' - ע"א

מדברי רבי יהודה שאין מציינת **שדה מצויינת אלא על פי חכם או צורבא מרבנן** יש ללמוד שכל ענייני העיר מוטל על צורבא מרבנן בה.

מצא אבן אחת מצויינת - טומאה תחתיה, שדווקא בשדה מרחיקים הציון מהטומאה, כדי שיראה הציון קודם שיבא עליה, אבל כשהטומאה תחת אבן הבולטת ונראה מציינים מקום הטומאה ממש.

מצא שתי אבנים מצויינות - תחתיהם ומהן. וביניהם - אם יש שם סיד טמא. ואם אין שם סיד טהור, ואם הסיד שמוך על ראשי האבנים מורהו לכלאן ולכאן - טומא אפילו אם אין סיד ביניהם לפי שציון האבנים שמכאן ומכאן לא חשש לציון בינתיים, אף אם נחרש ביניהם טהור שמחמת החרישה נעשה כן.

מיצר אחד מצוין - הוא טמא וכל השדה כולה טהורה, שאין מרחיקים הציון ממקום הטומאה, ובהכרח נכתוון לציון רק מיצר זה, וכן אם רק שבניו או שלשה מצינים מצוין רק אותם מיצרים טמאים וכל השדה טהורה, אבל אם ארבעה מיצרים מצוינים כל השדה טמאה.

שלוש בית דין יוצאים על הכלאים בבורים, ו**יוצאים שוב בחול המועד** - יש אומרים שבפורים על הכבירות ובחול המועד על המאורות. ויש האומרים שבפורים יוצאים על התבואה ובפסח על הירקות, ואם ניצן ניכר קודם לזמנים אלו יוצאים אז עליהם.

יוצאים על הכלאים בחול המועד - מפני שהפועלים לוקחים שכר מתרומת הלשכה, ורוצים לחסוך להקדש ובחול המועד נשכרים כזול לפי שאין עוסקים במלאכה.

שיעור כרבי שחייב לבטלו - כל סאה שיש בה רובע הקב (אחד ככ"ד סאה) ממין אחר.

דף ו' - ע"ב

בראשונה היו שלוחי בית דין בודקים שדה שיש בה כלאים ומשליכים הכלאים לפני בהתם, והיו בעלי בתים שמחים שתי שמחות - אחת שנמכשים להם שדותיהם, ואחת שמאכילים לבהמתם, התקינו שיהיו עוקרים ומשליכים על הדרכים, ועדיין היו שמחים שמחה גדולה שנמכשים שדותיהם, התקינו שיהיו מקפריקין כל השדה כולה.

משנה, **מים שתחת אילן אחד מושכים המים לאילן אחר**, שהם נפסדים בלי מים ודומים לכית השלחין.

לרבי אליעזר בן יעקב לא ישקה כל השדה שהיא בית הבעל, וזרעים שלא שתו לפני המועד לא ישקם במועד, ולרבי מאיר (חכמים) מותר בשניהם.

שדה שהיתה לחה ויבשה מותר להשקות כולה אפילו היא בית הבעל גם לדעת רבי אליעזר בן יעקב, כיון שהיתה לחה עד עכשיו אם לא משקה אותה הוא הפסד יתירא.

גינה מותר לרלף עליה מים במועד אפילו שאין הפסד אלא כדי שיצאו הירקות מזה, כשם שמתירים כיון שהיתה לחה עד עכשיו אם לא משקה אותה.

חכמים שהשקות שדה גרדיד לזרו הוצאת הפירות כך מותר להשקות מעט את הגינה.

מרבצים שדה לבן כביעית כדי שיצאו ירקות למוצאי שביעית, וכן בערב שביעית כדי שיצאו בשביעית.

משנה, **צדים את האישות** (בתיא שאין לה עניים) ואת העכברים משדה האילן ומשדה הלבן כדרכו במועד ובשביעית, ואף שמתקן בזה את השדה, לחכמים (ר' יהודה) - משדה הלבן רק שלא כדרכו, שלא מפסיד כל כ'.

מתקנים את הפירצה במועד (בשינוי כדלהלן דף ז'), ובשביעית בונה כדרכו מתחילה אפילו שנראה כשומר פרותיו.

מחריבים חורי נמלים - על ידי שמביא עפר מחור זה ונותן לתוך חור זה, ומתקן שמיימים העפר ואין מכריים אותו חונקים זה את זה.

נמלים אין מכיינים עפר מחור אחר דווקא אם יש הפסק מים ביניהם בלי גשר או דף או חבל ביניהם, וגם רחוק מהם פרסה, שעד פרסה מכיינים בכל אופן (רש"י ועיין רש"י בת"י).

מ"ק דף ז' . יום ד' פרשת תירו * י"ז שבט תשפ"ב

דף ז' - ע"א

לרבי יהודה (חכמים של מתיא) צדים האישות משדה האילן כדרכו - חופר גומא ותולה בה מצודה, ומשדה הלבן שלא כדרכו - נוטץ שפוד במקום שהן מצויים ומכה בקורדום ומרדה האדמה וממנע אותם.

משדה הלבן צד האישות שלא כדרכו (לר"י) דווקא כשהיא סמוכה לעיר, אבל כשהיא סמוכה לשדה אילן צד כדרכו שמא יצאו מהשדה ויחריבו את האילנות.

מתקנים את הפירצה שכבולת במועד בשינוי - לרב יוסף בהוצא דרפנא, בכרייתא שינוי - מניח אבנים זה על זה ואינו טח בטיט.

דווקא פירצה בגדר הגינה מתקנים בשינוי, אבל פירצה שנפלה בכותל חצר מתקן כדרכו, שיש הפסד יתירא אם נכנסים בזה גנבים.

כותל הנוטה לנפול לרשות הרבים - סותר ובונה כדרכו בחול המועד מפני הסכנה, והתירו לו לבנות שאם לא כן לא יתור.

בשביעית מותר לבנות כותל לגינתו כדרכו, אפילו שנראה שעושה שמירה לפירות.

משנה. אין רואים את הנגעים **לאיש טהור במועד**, ומצורע במוסגר ראשון - לכו"ע רואים. שאפילו אם אין הכהן מטהרו אינו מטמאו יותר אלא מסגירו בשנית, ובהסגר שני - לרבי מאיר רואים אותו להקל לטהרו, ולא להחמיר - שאם רואה שהוא טמא לא יאמר לו כלום, שהכל תלוי בכהן, ולרבי יוסי (חכמים)

(המתני) אין רואים אותו לא להקל ולא להחמיר, שנאמר 'לטהרו או לטמאו' שאין הכהן רשאי לשתוק אלא אם רואה שהוא טמא צריך לטמאו, ונמצא מצערר במועד.

דף ז' - ע"ב

נחלקו התנאים בדיעת רבי אם פסק כרבי מאיר במוסגר וכרבי יוסי במוחלט או להיפך, ונחלקו אם צוואת דעלמא עדיפא ליה, ולכן סבר רבי כרבי מאיר במוחלט שאם הוא מטהרו יש לו צוואת דעלמא שמוטר להיכנס למחנה, וכרבי יוסי במוסגר, שסובר שאין הכהן יכול לשתוק ואם מטמאו צריך לצאת חוץ למחנה, או שצוואת באשתו עדיפא ליה, ולכן סובר כרבי מאיר במוסגר, שאפילו מטמאו מותר באשתו, וכרבי יוסי במוחלט שאם מטהרו נאסר באשתו בימי ספירתו.

'וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים' - שיהא מצורע בימי ספירת שבעת ימים אסור באשתו, שאהלו זו אשתו שנאמר 'לך אמור להם שובו לכם לאהליכם', אבל בימי חלוטו - לרבי יהודה ולרבי מותר, שלא גלי רחמנא אלא בימי ספירה, וכן מצינו שנתעברה אמו של יתם בימי חלוטו של עוזיהו, לרבי יוסי ב"ר יהודה - בימי ספירה אסור וכל שכן בימי חלוטו.

טומאת המצורע לזריה בכהן, שנאמר 'וביום הראות בו' - יש יום שאתה רואה ויש יום שאי אתה רואה. **'וביום הראות בו' יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאי אתה רואה בו**, לרבי יהודה - מכאן שחתת שנולד בו נגע נותנים לו שבעת ימי המשתה לו ולביתו ולא לכולתו, וכן ברגל נותנים לרבי אדם שבע ימי הרגל, לרבי לומדים זאת מ'מצוה הן פגו את הבית' שממתינים לו עד שפמנה כל הכלים שבכית אף על פי שאינו אלא דבר רשות, וכל שכן שממתינים לו לרבר מצוה כגון חתן ורגל.

מחלוקת רבי יהודה ורבי (הר"ל) - לאביי אינה אלא במשמעות דורשים, ולרבא נפקא מיניה אם ממתנים בטומאת הגוף דבבר רשות שאינו דומה לדין שממתינים לנגעי בתים עד שיפנה כליו - שנגעי בתים חרידוש הם שנוהגים בפשוטי כלי עץ ואבנים שעלמאו אינם מקבלים טומאה, לרבי יהודה - אין ממתנינים, ורבי לומר מכה שני הפסוקים שממתינים לרבר הרשות גם לטומאת הגוף.

מ"ק דף ח' . יום ה' פרשת תירו * י"ח שבט תשפ"ב

דף ח' - ע"א

'וביום הראות בו' - דרשו חז"ל יש יום שאתה רואה ויש יום שאי אתה רואה, לאביי לומדים מו' של 'וביום' שמיות, לרביא לו תיבת 'וביום' מיותר שאיזה לכתוב 'ובהראות...'

כזה רואה נגעים ביו וכל בלילה, לאביי - שנאמר 'ביום', לרבא - 'כנגע נראה לי בבית', לי ולא לאורי, ולאביי אם משם סלקא דעתך דווקא נגע שאינו בגופו אבל בגופו גם בלילה.

משנה. **ללקט עצמות אביו ואמו ולהוליכו למקום אחר לקבור בקבר אבות במועד** - לרבי יאשיהו מותר, שכיון שעוסק הרבה בשמחת הרגל אינו מצטער בכך, לרבי יוסי אסור מפני שאכל הוא לו.

המלקט עצמות אביו ואמו - הגל זה מתאבל עליו כל אותו היום, ואפילו אינם מלקטם אלא צרוורים בסדינו כל זמן שלא נקברו, ובערב לאחר שנקברו אינו מתאבל עליהם.

שלושים יום קודם הרגל - לא יעורר אדם על מתו שמת חודש או חד שריים קודם המועד לחזור על קרוביו לומר בכז עמי מרי נפש, וכן לא ישכור ספדן להספיד קרובו.

טעם הדבר: לרב - שלא יפזר מעותיו על ספדנים ולא יהיה לו מעות לעלות לרגל, וכמעשה בזה שכיסם מעות לעלות לרגל ונתנה אשתו לספדן ונמנע מלעלות לרגל. לשמואל - שאין המת משתבח מן הלב עד וי"א מפני שהטוח שטריחה במעד אסורה, וי"א מפני ביטול פריה רביה, שמא ימתין עד יום טוב שיעשה שלושים יום, ואם יספידו תוך שלושים לרגל יבא להספידו ברגל, ובמנייה בספדן המספיד בחינם - לרב מותר ולשמואל אסור.

דף ח' - ע"ב

משנה. אין חופרים **כוכין** בחפירה, ו**קברות** - שעשוי בבנין, שיהיו מזומנים למתים, שטריחא יתירא היא, אבל כוכין שקיימים מאריכים ומרחיבים אותם.

עושים נברתו של כוכסין במועד שאין בזה טירחא כולי האי.

עושים כל צורכי המת - גזויזים שערו ומכבדים כסותו, ועושים לו ארון חצר שמונח המת ואף מנסר נסרים לצורך זה, משוכח שלצורך המת עבד, לרבי יהודה - רק אם יש עמו נסרים מנסרים בתחילה קודם היום טוב, שאם לא כן טורח גדול לעשותם ביום טוב, ולרבן שמעון בן גמליאל מותר לנסר כצינעא בתוך ביתו.

משנה. **יו שואים נשים במועד** לא בתולות ולא אלמנות, ולא מייבמים - מפני ששמחה היא לו, אבל מחזיר גרושתו - שאינה שמחה כל כך.

הטעם שאין נושאים נשים במועד: "יום משום שאין מערבים שמחה בשמחה, וצריך שישמח בשמחת מועד לחוד, וי"א מפני שמניח שמחת הרגל ועוסק בשמחת אשתו, ונאמר 'ושמחת בחגך' ולא באשתך, וי"א מפני שהטוח שטריחה במעד אסורה, וי"א מפני ביטול פריה רביה, שמא ימתין עד יום טוב שיעשה סעודה אחת למועד ולנשואין.

מ"ק דף ט' . יום ו' פרשת תירו * י"ט שבט תשפ"ב

דף ט' - ע"א

מותר לאיש ערב הרגל לכל השיטות, ואף שכל ששה ימי הסעודה יהיו ברגל - שעיקר השמחה והטורח ביום הראשון, וגם לא חוששים שימנע לישא עד ערב הרגל כדי לחסוך בסעודה, שחושש שמא יתאחר להינשא עד שייגיע הרגל ויצטרך להמתין עד אחר הרגל.

המקור שמוזכר בשמחה בשמחה - שנאמר בחנוכת הבית 'ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו קהל גדול... שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום', ומיתור 'שבעת ימים שבעת ימים' (שהיה נאמר י"ד יום) לומדים ששבעת ימי השמחה בחנוכת הבית לחוד ושבעת ימי הסוכות לחוד, ואין מערבים אותם.

בשה שחנכו בית המקדש לא עשו ישראל יום הכיפורים מפני שתחנו בו חנוכת הבית, שלמדו קל וחומר מחנוכת המשכן שהקריבו הנשיאים לחנוכת המזבח כבשת הגם שאין קדושת המשכן קדושת עולם ושבט אסור סקילה, קל וחומר בית המקדש שקדושתו קדושת עולם ויום הכיפורים הוא אסור תורה, והיו דואגים שמא יגזרו צורך בראי לכהן - ששם קרבן שמו וחכונכת הבית אכלו ושמו רק צורך הדיוט הוא, ויצאה בת קול ואמרה 'כולכם מזומנים לחיי העולם הבא'.

אכלו ביום הכיפורים בשעת חנוכת הבית - שאין שמחה בלא אכילה ושתיה.

קרבתו חנוכת המשכן דחו שבת - שנאמר 'ביום ששבת עשר יום', יום מותר ללמד מה יום כולו רצוף אף ב"ב יום כולם רצופים, ועוד מיתור 'יום' של 'ביום שנים עשר יום' ללמד שהיינו אף ימים שאינם ראויים לקרבן והיינו שבת.

חנוכת בית המקדש דחה יום הכיפורים - שלומדים 'יום' מחנוכת המשכן. **'ביום שני המוקדש את העם ויברכו את המלך וילכו לאתליהם ומטובי לב על כל הטובה אשר עשה ה' לידוד עבדו ולישראל עמו'**: ל'אהליהם' - שנצאנו נשותיהם טהורה, 'שמחים' - שנהנו מזיו השכינה, 'וטובי לב' - שנתעברה כל אחת מנשותיהם בכין זכר, 'שלא לטהוב' - שיצאה בת קול ואמרה: כולכם מזומנים לחיי העולם הבא, 'לדוד עבדו' - שבעשה שביקש שלמה להניסם הארון למקדש דבכו שערים זה בזה, אמר שלמה כ"ד רננות ולא נענה, פתח ואמר 'שאו שערים ראשיכם... ולא נענה, כיון שאמר 'ה' אלקים אל תשב פני משיחך זכרה וזכרה לחסדי דויד עבדך' מיד נענה, באותה שעה נהפכו פני שונאי דוד כשילך קדירו וידעו שהמלך לו חסדיו וזכרו להם ששאלו על אותו עון, 'ולישראל עמו' - שמחה לזה על

עוון יום הכיפורים.

ר' יונתן בן עסמי ו**רבי יהודה בן גרים** תנו מסכת נדרים אצל רבי שמעון בן יוחי, נפטרו ממנו בערב וחזרו ונפטרו ממנו בבוקר באמרו שלמדו ממנו שתלמיד שנפטר מרבו ולן באותה העיר צריך לחזור ולהפטר ממנו, שנאמר בחנוכה המקדש 'וביום השמיני שלח את העם' (ביום כ"ב תשרי), וכתוב 'וביום עשרים ושלושה לחודש השביעי שלח את העם'.

תלמידיו רבי שמעון בן יוחי הגי' הקשו קראי אהרדי' - 'פ'לס מעגל הרגל וכל דרכיך יכונן' משמע שיש לשקול מצוות ולעייין בהם איזו מצוה גדולה לעשותה, 'אורח חיים פנ הפ'לס' - משמע כל מצוה שתבוא לידי עשה אשתו, וכן הקשו ממה שנאמר על התורה 'וכל המצוה אפילו לא ישוּוּ בה', ומשמע שחפצי שמים [מצוות] אלו, ונאמר 'וכל חפציה לא ישוּוּ בה' וכל חפציה אפילו אפילו חפצי שמים, וחילוק בין מצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים לזו שאי אפשר שתעשה על ידי אחרים.

דף ט' - ע"ב

רבי שמעון בן יוחי שלח את בנו להתברך מתלמידיו הגי' מפני שהם אנשים של צורה, וביטוחהו: יהי רצון שתזרע ולא תקצור, תכניס ולא תוציא, תוציא ולא תכניס, יחרב ביתך ותתיישב אכסנייתך, יתבלבל שולחך, ולא תראה שנה חדשה. ופירש לו רשב"י שכונתם לכרכו: שילידי בנים ולא ימותו, שכניס כלות לביתו ולא ימותו בניו, שכונתו ינאשו ולא ימותו בעליהם ויחזרו לביתו, שיחיה לאורך ימים (במסעי) ויורב קברו (בבבא), שיהיה לו הרה ילדים שיבלבלו שולחנו, שלא תמות אשתו וישא אשה אחרת וינהג עמה של פניה ראשונה של נישואין.

רבי שמעון בן הלפתא נפרד מרבי, אמר רבי לבנו שיתברך ממנו. ברכו: יהי ראה רבי דלא תבייש ולא תבטיש, אמר רבי לבנו שפיכוכי ברביה שבידך השם יתברך לישראל 'ואכלתם ארז...' ולא יבושו עמי לעולם וידעתם... ולא יבושו עמי לעולם' - שלא יביישו אחרים כדי שלא יבושו לעולם.

עושה אשה תשטיטה במועד, ואפילו זקנה, כוחלת ופוסקת ומעבירה סרק על פניה, ויש אומרים מעבירה אשה על פניה של מטה.

רבי יהודה אמור שאשה לא תסוד במועד מפני שניווול הוא לה, ואם יכולה לקלפו במועד מותר - בשמחה היא לה בסוף המועד, ואף שסובר רבי יהודה שנפרעים מעכו"ם בחגם מפני שהוא דבר של צער, לא אמרין שהיא שמחה לאחר זמן (ולכן אסורים חממים), לרב נחמן בר יצחק - שכל הדברים המותרים בחול המועד הם צערי בשעת המלאכה לאחר זמן, לרבינא - עכו"ם תמיד בצער על פרעונו.

בנות ישראל שהגיעו לפירקן ולא הגיעו לשנים טובות אותן - עניות בסיד, עשירות בסולת, בנות מלכים בשמן המור (סבתה) שהוא שמן זית שלא הביא שליט, שמשיר השיעי ומועדו הבשר.

רב בנימין שאל בתו אבה וארבע מאות זוז, ועכו"ם אחד בשכונתו (מכות) ונטפל בתו כולה בפעם אחת ומתה. רב נחמן אמר שרק מי ששותה שכר צריך לכך.

מו"ק דף י' - שב"ק פרשת יתרו שובבי"ם - כ"ב שבט תשפ"ב

לעילוי נשמת ראש משפחתנו איש האשכולות
הרה"ח ר' בנימין ביינוש רזשענקוים זצ"ל בן הרה"ח ר' ישראל זצ"ל

נלב"ע כ"ב שבט תשפ"ג

ת. נ. ג. ב. ה.

דף י' - ע"א

ההדיוט תופר כדרוכי - ומיהו הדיוט - לדבי רבי נאי כל שאינו יכול לתחוב המחט תחבית רבות כמלא ארבע ולמושבא לחוק את הכל. לרבי יוסי ג"כ חנינא - שאינו יודע לכוון בד העבה שבשפת הבגד שיהא שוה אלא במקום אחד מקצר ובמקום אחר מרחיב.

חייט האומן מכליב במועד - לרבי יוחנן שמרחיק המפירות זו מזו, לרבה בר שמואל תופר אחת למעלה ואחת למטה כשנייה הכלב.

עשיית המינות במועד: הפשלת חבלים לכתחילה - לפי כולם אסור. לת"ק (ג) מסרגים, ולרבי יוסי רק ממתחים, ו"א שאף אין ממתחים. לרב דימי נחלקו האמוראים - חד אמר מסרגים היינו שתי וערב וממתחים היינו שתי בלא ערב, וחד אמר מסרגים היינו שתי בלא ערב וממתחים היינו שאם היה רפוי וממתחו. לרבי - מסרגים כל"ע היינו שתי וערב, ופלגי בפרוש ממתחים אם היינו שתי בלא ערב או שאם היה רפוי וממתחו. וטעם הסובר שאין ממתחים - כיון שאפשר למלאות תחת המיטה כלים ולתת עליה כרים וכסתות היו טורח שלא לצורך.

משנה - עושים תנור וכירים וריחיים ומתחילה במועד, לרבי אליעזר - ובלבד שלא יגמור מלאכתם, לחכמים אף יגמור. ולרבי יהודה אין מכבשים את הריחיים בתחילה.

לרבי יהודה בדינת רבי אליעזר מכבשים את הריחיים הישנה ולא החדשה, ו"א שאף ישנה אין מכבשים. במבשני - לרב יהודה עשיית הריחיים באבן ריחיים כדי שתטחון יפה, לרב יחיאל עשיית נקב באמצע הריחיים שהתבואה נופלת בו.

רב הונא סבר כשיטת האומרים שאין מכבשים כל עיקר, ולכן אמר על זה שניקר ריחיים בחול המועד - מי הוא זה, יתחלל גופו על שמחלל חול המועד, ורב חמא סבר שמנקרים ריחיים בחול המועד.

דף י' - ע"ב

מותר ליטול צמרנים של חמור וסוס בחול המועד, לרב חמא דזוקא אם רוכב עליו שאם לא כן יש לו לצער ואינו יכול ללכת, אבל לא חמור של ריחיים, ולרב יהודה גם של ריחיים מותר, וכן התיר להעמיד ולבנות הריחיים והעץ שהריחיים בנויים עליו, ולבנות רב ברק, ולסרק סוסים במסרק של ברזל, ולבנות אבוס שנותנים בו לפני הבהמות, ולבנות ספסל מאבנים.

מקיזים דם בהמה בחול המועד, ואין מונעים ממנה רפואה.

גיהוץ' - מותר, שהוא מעשה הדיוט, לכוון הקמטים - אסור, שהוא מעשה אומן.

לחפור אדמה לצורך המועד - מותר, כגון שנטול קרקע ממקום גבוה ונתנו במקום נמוך, שכן דרכו של גורן שמשווה הרגות, אבל חפירה לצורך האדמה לזרוע בה אסור, כגון שנטול קרקע ממקום גבוה או נמוך ומניחו שם, שכן דרכו של אדם.

כיבוד הקרקע קטנים - חולקטם כדי להטיק, כגון שנטול רק הגדולים מותר, אבל אם הונתו לנקות הקרקע כדי לזרוע בה, כגון שמלקט גם הקטנים אסור.

תתיחת פתח למים שיבואו לשדה - אם כונתו לצוד דגים, שפוחת פתח ליציאת המים מן הגומא והדגים יתנו שם מותר, אבל אם כונתו להשקות שדה, שלא פתח פתח ליציאת המים אסור.

זמירת דקל - לצורך מאכל בהמה, כגון שלקח את מצד אחד של הדקל מותר, אבל לצורך הדקל, שזומר ענפים ישאם מכל צדדיו אסור.

תמרים שיש להם בשבלול כל צרכם - לחותכם לרוב ולאכולם ביום טוב מותר, לכוושם להוציא לחות לעשות מהן יציקומים לאכולם בחול - אסור, שאסור לתקן ביום טוב מאכל לחול, ולרב פפא מותר, שאם לא יעשה כן הם מתליעות והוא כפרקמטיא המותרת משום שהיא דבר האבד אם לא יעשנה במועד.

פרקמטיא כל שהוא אסורה, ואם יש לו הפסד אם לא יעשנה - מותר שהוא דבר האבד.

רבנא היתיר לו סחורה שהיה יכול למכור בחול המועד בששת אלפים, והמתין למכור לאחר המועד, וקיבל עבורה י"ב אלף.

רב אישי התיר לרבינא לילך ולגבות חוב בחול המועד שאז יכול למצוא הנתבעים שאחר יום טוב לא ימצאם והוא כפרקמטיא שאבד. וכן מצינו שהולכים ליריד של עכו"ם ולוקחים מהם בהמה עבדי ושפוחת תבית שדות וכרמים, וכותב ומעלה בערכאות שלהם מפני שהוא כמציל מידם, שאם לא יקנה כעת לא ימצא בזמן אחר.

מו"ק דף י"א - יום א' פרשת משפטים - כ"א שבט תשפ"ב

דף י"א - ע"א

מותר לעשות במועד מצודות שצדים בהם דגים, שמעשה הדיוט הוא, אבל לא רשתות לצוד עופות שמעשה אומן הוא.

מותר לעשות נהפ ותנור חדש בחול המועד, ודווקא בימות החמה (חמ"ה תפס) שמתייבש התנור לאלתר ויכולים לאפות בו פת ברזל, אבל בימות האביב אין עושים תנור שטירחא שלא לצורך המועד היא.

משנה - עושים מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט - לרב יוסף היינו בהוצא דפנא, למתניתא צר בצרור ואינו טח בטיט. אבל במעשה אומן אסור.

שפיץ את המים שבתנו ביד ורגל יפה כאלו טחו במעיגלה, אבל לא במעגלה ומחלציים שהוא מעשה אומן.

הציור והציור והקורה (-משקוף) והמנעול והמפתח שנסברו מותקן במועד, ובלבד שלא היה יכול

לתקנם קודם המועד.

עד ימינו של יוחנן כהן גדול היה פטיש מכה בירושלם בחולו של מועד, והוא גזר עליו ובטלו, ומה ששינו במשנה שמתקן במועד: לתירוץ ראשון - רבי יוחנן גזר על פטיש של נחמים העושה קול גדול, אבל של נגרים שקולו נמוך מותר. לרב חסדא - ההיתר הוא רק ככלי שאינו מוליד קול כלל. לרב פפא - משנתנו קודם גזירה. לרב אשי - משנתנו רבי יוסי היא הסובר שבדבר האבד מותר לעשותו בלא שינוי, והמשנה מותר לגזירת רבי יוחנן כרבי יהודה המתיר רק בשינוי.

מה שאנו נוהגים להחזיר הקורה שעל הפתח שיצאו מסמרים שלה בחול המועד בלא שינוי - היינו כרבי יוסי המתיר דבר האבד בלי שינוי.

כל הכבשים שהוא יכול לאכול מהן במועד כובשם, ללישאנא קמא התייר רבא לאלו שצדו דגים הרבה למולחם במועד אף על פי שאין יכולים לאכולם במועד שהיו מלוחים הרבה, כיון שמעיקרא צדו אדעתיא לאכילה, ואם אינו מולחם נפסדים, והוא כפרקמטיא האבד שמתורת, ללישאנא בתרא התייר רבא לצדו ולמלוח, שאפשר לאכולם כשמושך מהם המלח (ע"י הריצה במים), כדמצינו בשמואל שאכלו אחר רחצוהו ששים פעמים.

הביאו לפני רב ורב שפיר במועד דג שהיה מבושל שליש, ומלוח שליש (ואכלהו ע"י משיכת המלח), וצולוי שלישי.

רב אמר בשם אדא הצייד: א. דג כעבור זמן מצידינתו שקרוב להסריח יותר טוב משעת צידתו. ב. צולים הדג באחיו - מלח שנברא מן המים כדגים, ואחר שצלו נתנתו באביו - במים צוננים, אוכלים אותו יחד עם בנו - ציר היוצא מן הדגים, ושותים אחריו את אביו - מים. ג. לאחר אכילת דגים יאכל שחליים וחלב, וילך הרבה קודם שישן. ד. לא אכילת דגים שחליים וחלב מוטב להשתות מים ולא שכר, שכר ולא יין.

הדרן עלך פרק משקין בית השלחין
פרק שני - מי שהלך

דף י"א - ע"ב

משנה - מי שהפך יזיתו והזמינם ליתן על גבי הבד ואירעו אבל ונאסר במלאכה - נחלקו אמוראים בדעת התנאים במשנה: לרב אשי - לתנא קמא מותר לו לטעון קורה הראשונה, דאי לא עביד הכי איכא פסידא יתירא. ולדעת רבי יוסי זולף והולך כדרכו. לרב שישא בריה דרב אידי וכן תניא בברייתא אסור אף לטעון קורה הראשונה, והגם שאכל אסור במלאכה רק מדרבנן.

מי שהפך יזיתו קודם הרגל, ואירעו אונס או שיעטוהו פועלים ולא יכול ליתן על גבי בית הבד עד שבא הרגל - לרבי יהודה טוען קורה הראשונה ומניחה לאחר המועד, לרבי יוסי זולף וסוחט כדרכו, אף שמועד עשוי במלאכה מדאורייתא - במקום פסידא התייר רבנן.

אלו דברים שיעושים אחרים שבגיל אבל, אף הוא עשאו אינו רשאי - טוענים קורה על יזיתו ההפוכים, לגוף כדו, להעלות פשתנו מן המשרה, להעלות צמרן מן היורה, מרביצים שדחו כשמיגע זמנו להשקות כל השדות שבבבקהו - שכל דברים אלו יש בהם הפסד אם אינו עושה כן, לרבי שמעון בן גמליאל אם אין שם אומן אלא הוא - יעשה בצינעא.

שדה ניר והעומדת לפשתן - לרבי יהודה זורעים לאבל, שאם לא תזרע עכשיו מכאן ואלך אינו ראויה לזריעה, אמרו לו אם לא תזרע בבכיר תזרע באפל, אם לא תזרע פשתן תזרע מין אחר ואין בזה פסידא יתירא.

היה אומן לרביים, כגון ספר ובלן, והגיע עת הרגל ואין שם אומן אלא הוא - לרבן שמעון בן גמליאל הרי זה עושה, כיון שיש לו הפסד, ויש בזה גם צורך הרבים.

האריסים והחכירים והקבלנים שקיבלו עליהם מלאכה כיון שאפשר על ידי אחרים יעשו אחרים בשבילם.

החמרים הגמלים והספנים לא ישכירו את עצמם לכתחילה בזמן אבלות, ואם היו מוחכרים או מושכרים לא אחרים ונעשו אבלים - הרי אלו יעשו, כדי שלא יפסידו להם ולא השוכרים.

שכיר יום - אפילו הוא בעני אחרת ואין יודעין שם שהוא אבל ואין משום מראית עין, אף על פי כן לא יעשה הואיל ובידו לחזור בלא להפסיד שכרו של עד עתה.

הייתה מלאכת לעשות בידי - לא מיבעיא בקבלנות שנחשב כמלאכה שלו ואסור לעשותו, אלא שלא בקבלנות אסור לעשות בימי אבלו, שבידו לנמור לאחר זמן.

היתה מלאכתו ביד אחרים בביתו - לא יעשו מלאכתו, משום חשד שיאמרו שהוא בעצמו מסייע במלאכה או ששכרם בימי אבלו, אבל בבית אחר יעשו.

שנים שיש לכל אחד שור ועשו יחדיו צמד בקר, אם אירע אבל לאחד מהם לא יפריד שורו מן הצמד, משום שמפסידו לחכירו. מר בריה דרבא אצחא שיהיה אבל הפריד שורו מהצמד משום שמסר שדאם חשוב צריך להחמיר על עצמו.

מו"ק דף י"ב - יום ב' פרשת משפטים - כ"ב שבט תשפ"ב

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת גיטל בריזל ע"ה בת הרה"ח ר' שניאור זלמן אקער זצ"ל
נלב"ע כ"ב שבט תשפ"א ת. נ. ג. ב. ה.

דף י"ב - ע"א

אסור לתת לעכו"ם מלאכה לעשותה בקבלנות אם יעשה בשבת ויום טוב - מפני החשד, ואם המלאכה חוץ לתחום - מותר, ודווקא אם אין עיר אחרת קרובה לשם, ובחול המועד כיון ששכיח שהולכים לשם אסור בכל אופן.

למר זוטרא בריה דרב נחמן בנו קבלנים בשבת אפדנא חוץ לתחום, רב ספרא ורב הונא בר חנינא לא רצו להיכנס שם לבקר, ו"א שהוא עצמו לא נכנס לשם, ואף על פי שחוץ לתחום מותר - אדם חשוב שאני, ו"א משום שהוא שיעע להם שנתן להם התבן, ובאופן זה אסור.

רב אמר התיר למסדרי השולחנות בבית ריש גלותא לתקן השולחן במועד, כיון שאינם מקבלים שכירות ורק אוכלים עמהם תמורת עבודתם.

נותנים מלאכה לעכו"ם במועד בקבלנות לעשותה לאחר המועד, ובלבד שלא ימדוד וישקול וימנה כדרכו בחול. אבל על מנת לעשותה במועד אסור, שכל דבר שאסור לעשותו במועד אסור לתת לעכו"ם לעשותו.

אין מרביעים בהמה בחולו של מועד - שהיא מלאכה, לרבי יהודה חמורה שתבעה מרביעים עליה זכר כדי שלא תצטנן, ושאר כל הבהמות מנכניסין אותה למקום שיש שם זכרים.

אין מרביעים בכור ובסולי המוקדשים, אף בחול.

אין מנכניסים בהמה לשדה כדי ליבל בשבת ויום טוב וחול המועד, ואם באו מאליהם מותר להניחם, אף אסור לסייעם להיכנס.

עכו"ם שהביאו בהמתיהם לשדה - אסור לסייעם ולמסור להם שומר, אך אם הם שכירי שבת חודש שנה שבוע - מסייעים אותם ומוסרים להם שומר, לרבי מותר לגוי אחר לסייעם בחינם שיחזיקו לו בעלי השדה טובה, כיום טוב ובמזונות, ובחול המועד בשכר, אהל כרבי.

משנה - מי שהיה יינו בכור שלפני הגת, ואירעו אבל או שהיה קודם הרגל והיה לו אונס או הטעוהו פועלים עד שהגיע הרגל - ממלא היין בחביות, ולרבי יהודה אסור לגוף החביות כדרכו אלא יחפם בנסרים שלא יחמיץ היין, ולרבי יוסי אף כדרכו - שסובר שבדבר האבד אין צריך שינוי, והלכה כרבי יוסי.

מחלוקת רבי יוסי ורבי יהודה אם צריך שינוי בדבר האבד שנשתה בין בשמן שהפסידו מרובה מפני מחירו ויקר, וכן רבי יוסי רשאי להפסידו מרובה, ואינו מפקחין עליו רבי יוסי מיקל אף בין רבי יהודה מחמיר אף בשמן.

מותר לגוף חבית שכר במועד - שחבית שכר מוגפת עדיפה מחבית שאינה מוגפת, והלכה כרבי יוסי שאין צריך שינוי במקום הפסד.

הלכות חול המועד כהלכות כותים - כשם שאומרים לענין הכותים שיש מצוות שהחזיקו בהם ומדקדקים בהם, וזאת במצוות אלו יש לסמוך עליהם, כך הלכות חולו של מועד לא לומדים ממלאכה שמתורת שכן הוא גם במלאכה הדומה לה.

זופתים בחול המועד - לשמואל רק כד קטן ולא חבית גדולה, משום שחושש לטרחה יתירא, לרב דימי מנהדרעא רק חבית גדולה ולא כד קטן שחושש להפסד יתירא.

הלכות מועד כהלכות שבת - יש מהן פטור אבל אסור ויש מהם מותר לכתחילה.

דף י"ב - ע"ב

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת מלכה שרייבער ע"ה בת הגה"ח ר' ישראל אלימלך זצ"ל
נלב"ע כ"ב תשע"ז ת. נ. ג. ב. ה.

דבר שאבדו במועד מותר לעשותו במועד לחכמים בין בתלשו בין במחובר, ולרבן שמעון בן גמליאל בשם רבי יוסי - דבר התלוש מן הקרקע אפילו מוקפתו אבדו מותר, והמחובר לקרקע אפילו כולו אבדו

אסור, ואם אין לו מה יאכל - קוצר נעמך דש זורה ובורר וטוחן, ובלבד שלא ידוש בפרות, ולא משום שצריך שינוי שהרי לרבי יוסף אין צריך שינוי, וגם אין זה שינוי, שאם משום שבפרות אדום שילתא. **טוחנים קמח במועד לצורך המועד**, המועד הוא לצורך המועד אסור, ואם טוחן והותיר מותר, וכן הוא לענין קציצת העצם והטלת שוכר. **הערה והטלת שוכר הרבה במועד** שאומר לצורך המועד הוא ומכווין לשייר לאחר המועד - לת"ק אסור ולרבי יוסף בר יהודה מותר.

רב קצרו לו גוים חשישי בחול המועד, והקפיד עליו שמואל מפני שאם לא היה קוצרם אין בהם פסידא. שרק שעורים נפסדים בכך, רב עשה כן משום שלא היה לו מה לאכול ושמואל לא ידע מזה, או ששמואל ידע ומכל מקום הצדקה מפני שוכר שאדם חשוב צריך להחזיר על עצמו.

רבי יהודה נשיאה יצא לחצו בשבת כנבעת של מתנת וחותמה חי אלמוג, ושתי מים בשישלו עכו"ם, והקפיד עליו בר אמי הגהם. **שמותר לעשות כן** (שרדן הונעת ככל הכלים, וכל שנבלע חי או בן משום ביטול עברם) - שאדם חשוב צריך להחזיר על עצמו.

לרב מותר לקצוץ דקל במועד אף שאינו צריך אלא לסודתו שלו, ואביי לייט עלה, רב אשי רצה לקצוץ יער שלו בחול המועד ושמתו הגרזן וכעמנו נקצצו שוקי משום שעבר על דברי אביי, והיזהר מלקוץ. **מותר לעקור פשתן** - שראוי לבסות בו מאכל והוא צורך המועד, ולחתוך כישות - שראוי לשיכר, ולעקור ומשומם - משום תרעוני שיש מהן שאפשר לעשות מהם שנון מיד.

רבי ינאי היה לו ברוט שהגיע זמן לקטפו בחול המועד וקטפו, ויאהו מרץ תקלה שלשנה הגהה אביה כולם לקטוף פרסיתם בחול המועד, ומשום תקלה זו הפתיר רבי ינאי את פירות פרקה של אותה ענה.

משנה . מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים, ושולה פשתנו מן המרשה שלא תפסיד, ובלבד שלא יכווין את מלאכתו במועד, ואם עבר וכוין - יאבדו.

המנסה פירות מותרת רק בצניעה, רב יוסף פתח קורות ביום, שכלילה צריכים אנשים רבים ואבוקות ואוושא מילתא.

מ"ק דף ט"ו. יום ה' פרשת משפטים - כ"ה שבט תשפ"ב

דף י"ג - ע"א

צרה אוין בצור מות - קנסו גם בנו אחריה, שקנסו ממונו משום שעבר על איסור דאורייתא. **מכר עבדו לעכו"ם ומת** - קנסו גם בנו אחריה שיצא העבד לחירות ואינם יכולים לכופו לעבודתו משום שכל זמן שהוא ברשות עכו"ם הוא במוקע מקום מצוות. אבל המכווין מלאכתו למועד (שאינו אסור אלא מדברגל) לא קנסו בנו אחריה שתאבד, שקנסו בגרמי שעבר ולא הגמון.

שדה שנטלו ממנה קוצים בשביעית - תזרע למוציא שביעית, שלא חשוב עבודה, נזדבלה בשביעית - לא תזרע למוציא שביעית, שקנסו אף על פי שאסור רב מדרבנן, אבל בנו לא קנסו חזרעה.

טימא פירותיו של תיבור - קנסו חכמים שישלם לו והזיקו אף על פי שאינו ניכר, אבל לא קנסו בנו אחריה.

משנה . אין לוקחים בתים עבדים ובהמה אלא לצורך המועד או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל.

לשכור מועל שאין לו מה יאכל כדי שיהיה לו מה לאכול - רבא הסתפק אם מותר, ואביי פשט מברייתא שמוותר, ופסיקת רב ששת על ברייתא זו.

בערבי פסחים קודם הצות שלש אומניות עושים מלאכה - החייטים הספרים והכובסים, שמצנינו שמותרים בחול המועד באופנים מסוימים, אבל לבנות ולכתוב וכדומה אסורים הגם שמותרים בחול המועד באופנים מסוימים, שחובל המועד אסור מלאכה משום שירחא הוא ובמקום פסידא התיירו רבנן, אבל בערב פסח לא הותרו אלא מלאכות שלצורך יום טוב.

משנה . אין מפנים מבית לבית - מפני הטרדה, אבל מפנים המהית לחצר של בית זה.

דף י"ג - ע"ב

במאיס ע"כ מבית האומן כגון בר מבית הכרז וכוס מבית הזנב שהם כלים לצורך המועד, אבל לא צמר מבית הצבע ושאר כלים שאין נצרכים במועד, ואם אין לאומן מה יאכל נתן לו שכרו ומניחו אצלו, ואם אינו מאמינו מניחו בבית או בחצר הממוכה לו, ואם חושש שבא יגנבו מבאים בצניעה לתוך ביתו.

בערב פסח - לטוילים כלים לבית האומן, וכן מוזכר בברייתא אומן לביתו.

משנה . מחפין את הקציעות בקש, לרבי יהודה אף מעביין, ונחלקו האמוראים אם מחפין היינו שמכסים בכיסוי קלוש בענפים והמקפידים אז מזה, ומעביין היינו בכיסוי מים בענפים סמוכים אל לזה, או שמחפין היינו אף כסומים אל לזה, ומעביין היינו ששועה כפי שחוקרם כדי שיהיה נוח לכסותם.

מוכרי פירות וכסות וכלים, וצדידים והדשים והכותשים חייטים לדייסה והטוחנים פלים לגריסים - עושים כן בצניעה לצורך המועד, אך לא בפהתרה שראי יאמרו זה לוקח שלא לצורך המועד, לרבי יוסי ה' החמירו על עצמם שלא לעשות כן כל עיקר.

שינוי בברייתא שדשים בצניעה חילקא טרגיס וטיסני, אביי פירש: חילקא - כותש כל גרעין חיטה לשנים, טרגיס - הלשלה, טיסני - לרבעה. לרב דימי חילקא זו כוסמת שלותתים אותה, ונקראת כל משום שגיטלה קליפתה חלוקה.

חילקא טרגיס טיסני טמאין בכל מקום כיון שהחזרה במים, וגם לרב דימי שחילקא היא כוסמת - מפני שטורים אותה במים כדי לקלפה. אבל סולת של בני הכפרים כיון שאין מקפידים ללדת במים - שטררה שלא הוכשרה מעולה.

שינוי בתוספתא הנודר מן הדגן אסור אף בפול המוצרי בגם השקטני הוא כיון דמדגן (ששועים ממנו כרבי) ומותר בפול לא ובאורז ובחילקא טרגיס וטיסני, לאביי דחילקא היינו גרעיני חיטים שנחלקו - שיוצאים מתורת דגן, ולרב דימי דחילקא היינו כוסמת קשיא.

הורב פירות שאינה פתוח לרשות הרבים אלא לטטיו - פותח בחול המועד ונועל כדרכו, והואיל ואינה פתוח לרשות הרבים כשאר חומות, אלא פתוח לרשות הרבים - פותח דלת אחת ונועל השניה, ובערב יום טוב האחרון של חג מוציא ומעטט את שוקי העיר בפירות לכבוד יום טוב האחרון.

מוכרי תבלינים שאינם מתקיימים לזמן רב, כגון כרוב וכרשינים - מותרים למכור כדרכם אף בפרהסיא, משום שהכל יודעים שלצורך המועד קונים מהם, ורק בפירות מותר את כנ"ל משום שיש לחשוף שקונה לצורך שאר ימות השנה.

הדרן עלך מי שהפך

מ"ק דף י"ד. יום ה' פרשת משפטים - כ"ד שבט תשפ"ב

פרק שלישי - ואלו מגלחין

דף י"ד - ע"א

משנה . מי שהיה אנוס ולא היה יכול לגלח או לכבש מגדיו לפני המועד - מותר לעשות אתו בחול המועד, מן הבא ממדינת הים ומבית השביח, והוצא מבית האסורים, המנודה שהתירו לו הכהנים, מי שנדר שלא לגלח, או לכבש ושאל לחכם במועד והותר, נזיר ומוציע וכל העולים ממומתאם ברגל, אבל שאר כל אדם אסורים - כדי שלא יכנסו לרגל כשהם מגוללים אלא יגלחו ויכבסו והורגל.

מכסבים ומטוחות הדיים והספרים והספג, משום שצריך לכבסם תמיד.

איכה לו אבידה ערש האנגל או יורא הספקי אם מותר לגלח ולכבש ברגל כיון שהיה אנוס בערב הרגלו, או אבדו שלא כולם יודעים שאנוס היה אסור. **האשכנזי** אסור (משום שאסור לבייתוס לבעים מתנות מהן לו דפוס היה מביקש בבת איתו ואין בו חשש המוציא) שייאמרו כולם אסורים וזה מותר. לרב אשי רבי ארם הסתפק רק באומן ספר שהכל באים אלו ערב הרגל ורואים שהאבדו לו אבידה ואנוס הוא.

מי שאין לו אלא חילוק אחד מותר לכבש בחול המועד, שבשעה שמכבסו פושטו ומתעטף במקטורין וחוגרו באיזור ובוה מודיע לכל שאין לו אלא חילוק אחד.

מי שציא למדינת הים וחזר במועד, אם יצא שלא לצורך אלא לשוט בעולם לא יגלה במועד, ואם יצא לחזר אחר מושבו יגלה במועד, ואם יש לו מזונות ויצא כדי להרוויח יותר - לא יגלה יגלה, ולרבי יהודה אסור.

דף י"ד - ע"ב

קטן הנוטל במועד מותר לגלחו בחול המועד, שאין לך יוצא מבית האסורים גדול מזה. נוטל לפני המועד - ללישנא קמא בדעת שמואל אסור, לרב שישא בריה דרב אידי בדעת שמואל מותר, שאין הקטן חייב בהלכות יום טוב.

אבל אינו נוהג אבידות ברגל - שנאמר 'ושמחת בחגך', אין אף חל האבידות קודם יום טוב - שמגיע עשה הרבים ודחה עשה של יחיד, וכן אף חלה במועד - שלא אתה עשה של יחיד ורחי עשה של רבים.

מנודה - ספק בגמרא אם נוהג נידוי במועד, אביי רצה לפשוט שאינו נוהג מהא דתני במתניתין 'ומנודה שהתירו לו הכהנים ופירש דהיינו כל מנודה', ודחה רבא דהיינו שפיים בתירו והתירו לו נידויו.

דיים דמי ממונות ונפשות ומכות ברגל, לאביי היינו רב לעיני בדין, שאילו גמר דין לא שייך בדיני נפשות שביט דין שהורגים נפש או טועמים כל אותו היום שנאמר 'לא תאכלו על הדם' ואם כן נמנעים משמחת יום טוב, לרב דימי היינו אפילו גמר דין, שאם אין פוסקים דינו לאלתר למעמ הא דדינו, ואם משום שמחת יום טוב - מניינים בדין כל היום, ואוכלים ושותים, ומגורים דינו שבקיעת העמים והורגים אותם.

מצורע נוהג צרעתו ברגל, ואסור להיכנס לתוך המחנה ברגל ולגלה, שכתוב 'הצרוע לרבות כהן גדול הגם שכל השנה כרגל הוא לו שהרי מקריב אותו, והוא הדין לכל מצורע ברגל.

מ"ק דף ט"ו. יום ה' פרשת משפטים - כ"ה שבט תשפ"ב

דף ט"ו - ע"א

הספרות - אבל אסור בה ממה שכתוב במיתת נדב ואביהוה 'ראשיהו אלא תפרעו' מכלל ששאר אסורים. **מנודים** - אסורים. **מצורעים** - אסורים, לרבי אליעזר שכתוב 'ראש ויהיה פרוע' והיינו גידול שעור (וזהו תמוס' שרבי עקיבא אינו חולק עליו).

מנודה שמת בנדייו - בית דין סוקלים את ארונה, לרבי יהודה - רבי דין שולחים ומניחים אבן גדולה על ארונה. **שיטת הגאונים** - אבל חייב בה ממה שנאטר חזקאל. מנודה לשמים - חייב, כפי ששינוי לגבי תעניתו, ורב יוסף רצה לפשוט משום גם למנודה בידי אדם, ולאביי אין ראייה משם, ואמנם לרבי עקיבא אילוב דרב פפא מוציע חייב בה שכתוב 'ועל שפם יעטה' שמשמע עטיפת ראשו. אמנם לרבי עקיבא אילוב דרב פפא מוציע מגלה ראשו, ולשולמים הויה 'ד'ראשו' יהיה פרוע' מהויה 'ד'רבנדי יהיו פרועים' שהוא חוץ לגופו ולא 'אמנם לרבי ע"פ' תורת חכמים גם לרבי עקיבא חייב בעטיפת ראשו).

תפילין - אבל אסור להניח ממה שכתוב ביחזקאל 'פארך חבוש עליך' מכלל ששאר אבילים אסור, מנודה ומצורע - ספק.

שיאלת שלום - אבל אסור ממה שכתוב ביחזקאל 'האנק דום', מנודה לשמים - אסור, כפי ששינוי לגבי תעניתו, ורב יוסף רצה לפשוט משום גם למנודה בידי אדם, ולאביי אין ראייה משם, שמה שאני מנודה לשמים. מצורע - אסור, שכתוב 'על שפם יעטה', שיהיו שפתותיו מדובקות זו בזו.

דברי תורה - אבל אסור מ'האנק דום' שכתוב ביחזקאל. מנודה - שונה ושוניגו לו. מוחרם - לא שונה ולא שונים, אבל שונה לעצמו שלא לבסוף לימדו. מצורע זב ובעול נדה - מותרים. בעל קרי - אסור, שכתוב 'והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיד בחורב' והיינו באימה ובריאה וברתת וזביעה.

הכבודות - אבל ומנודה ומצורע אסורים.

קריעה - אבל חייב מזה שכתוב בכני אחרו' 'לא תפרומו' מכלל שכולם חייבים. מצורע - חייב מ'בגדיו יהיו פרומים' - מנודה - תיקו.

כפיית המטה - אבל חייב, שאומר הקב"ה 'דמות ידוקני נתתי בהם ובעונותיהם הפכתיה, כפו משותיהם עליה'. מנודה ומצורע - תיקו.

דף ט"ו - ע"ב

מלאכה - אבל אסור, מ'הופכתי הגויים לאבלי', כחג שאסור בשבת מלאכה. מנודה - נשכר ונשכריו לו. מוחרם - אינו נשכר ואין נשכריו לו, ועושה חנות קטנה למכור מים בארץ צייה רחוק מן הישוב. מצורע - תיקו.

רחיצה - אבל אסור, מ'זאל תסוכי שמן' ורחיצה בכלל סיכה. מנודה ומצורע - ספק.

נעילת הסנדל - אבל אסור ממה שכתב רחמנא ליחזקאל 'ונעליך תשים ברגליך' מכלל ששאר אסורים. מנודה ומצורע - ספק.

תשמיש המטה - אבל אסור, כאמור בבת שבכע. מנודה לשמים - מותר, כפי שמצינו במדבר, ורב יוסף רצה לפשוט משום גם למנודה בידי אדם, ולאביי אין ראייה משם, שמה שאני מנודה לשמים. מצורע - אסור, שנאמר 'וישם מחוץ לאהל'ו אהליו זו אשתו.

שילוח קרבנות - אבל אינו משלח, שלכן נקראו 'שלמים' שיהא שלם ומיושב בדעתו ולא כשהוא אבל בצערו על מותו. מנודה לשמים - משלח, כפי שמצינו במדבר, ורב יוסף רצה לפשוט משום גם למנודה בידי אדם, ולאביי אין ראייה משם, שמה שאני מנודה לשמים. מצורע - אינו משלח, שנאמר בישן שנאמר 'ואחר טהרתו שבעת ימים יספרו לו ויכוס בנזר אל הקודש...' קריב חטאתו, ודרש רבי יהודה מלשון 'יספרו לו' שכונת הפסוק ללמד גם על ימי ספירו של מצורע, שאם הוא כהן גדול רק 'אחר טהרתו' 'קריב חטאתו' והיינו שפירתי אפטה שלו, הרי שכל זמן טומאתו אינו משלח קרבנו. ולרבי שמעון הדרשה היא - 'בבואו יקריב' רק בזמן שראוי לביאה למקדש ראוי להקריבה.

מ"ק דף ט"ו. יום ה' פרשת משפטים - כ"ה שבט תשפ"ב

דף ט"ו - ע"א

הזמנה לדין נעשית על ידי שליח בית דין - כמו שנאמר במשה ששלח לקרוא לדתן ואבירם. ומודיעים לו שמוזמן לפני גברא רבא - שנאמר 'לפני ה' אתה עם בעל דינך' - שנאמר 'אתה והם', וקובעים לו זמן - שנאמר 'מחר', ואם לא בא קובעים זמן שני - כמו שכתוב לענין פריעה, ואם חירף שליח בית דין - מותר לו לספר זאת לבית דין ואין בזה משום לטון הרע.

משמתים ומפסידים לבא לדין בשמו של החכם, ומחירמים באורו לו ולכל האוכל ושותה עמו והעומד ב'אמות שלו, ומפסידים חטא בצביור, ומפקדים נכסיו, ומרביים עמו, ומקללים אותו, ומכים אותו ותולשים שערו, ומשביעים אותו, ומפתים דינו ורגליו וקושרים אותו לעמוד להלקותו, ועושים לו 'הדפחה' - שמנדים אותו לאלתר, ומשנים לאחר השלמים יום, ומחירמים לאחר ששיים יום, ולרב הונא בר חיננא - מתמים אותו שני וחמישי ושני קודם שמנדים אותו, אך דווקא לזה שחייב ממון ואין רוצה לשלם, אבל את המבזה תלמיד חכם מנדים לאלתר.

אין נידוי חרות משלושים יום, ואם נידוהו משום שהיה חייב ממון לתקריב אם פיים בעל דינו יכולים להתיירו, ואם נידוהו גם משום שביטח תלמיד חכם אין מתירין לו תוך ל' הגם שפיים לחבירו.

מנודה לרב - מנודה לתלמיד, מנודה לתלמיד (שאינה תלמידה מכללם) - אינו מנודה לרב, מנודה לעירו - מנודה לעיר אחרת, לעיר אחרת - אינו מנודה לעירו. מנודה לנשיא - מנודה לכל ישראל, מנודה לכל ישראל - אינו מנודה לנשיא.

כל אחד מיפיר חלק נידויו, ושלושה אחרים - לאביי אין מפירים, לאמימר יכולים להפיר.

אין נידוי חרות משלושים יום, ואין נזיפה פחות משלושים ימים (וכי לרבי - האומן במרים), ונידוי שלנו (שבכל כניזפה של פלהם (אין ישראל), ונזיפת נשיא שלושים יום, ונזיפת ידיו יום אחד.

ברק שמתיה למרוז בד' מאות שופרות, י"א שמרוז היה אדם וי"א שהיה כוכב מזלו של סיסרא.

רבי שמעיון ברבי ובר קפרא נתקשו בשמעתא, ואמר רבי שמעיון: דבר זה צריך לשאול לרבי, אמר לו בר קפרא: מה רבי אומרם בדבר זה (כפישר אמר רבי בעולם היודע דבר זה), וסיפרי זאת רבי שמעיון לבניו, והקפיד על בר קפרא, כשבא בר קפרא לבקר את רבי בחליו אמר לו: בר קפרא איני מכירך מעולם, נהג בר קפרא נזיפה בעצמו שלושים יום.

דף ט"ו - ע"ב

רבי גזר שלא ישנו לתלמידים בשוק, שנאמר 'תמוקוי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן' - מה ירך בסתר אף דברי תורה (משעה אפתוחו של הקב"ה) בסתר.

רבי חייא שנה בשוק לשיני בני אחיו רב ורבה בר בר חנה / שמע רבי והקפיד / בא רבי חייא לבקריו, אמר לו רבי: ליישא (נסג) מיל קורא לך בחוץ, נהג נזיפה בעצמו ל' יום / ביום השלושים שלח חבי וקראו, שסבר מקצת היום ככולו, וחזר ושלח לו השני יבא שחזר וסבר שלא אומרים מקצת היום ככולו / בר חייא בא מפני שראה רק את השליח הראשון ולא השני / קרא עליו רבי: 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ילאים אתו' / שאלו רבי למה שנה בחוץ, והשני שכתוב 'וכחמות חורב תרונו' / אמר לו רבי: אם קרית לא שנית אלא שנית אתו לחיוב, והקפיד על בר קפרא, כשבא לאי פירש לך, והיינו כל העוסק בתורה במכנים חמדות עליו בחוץ / ומה שכתוב 'לא מראש בסתר דברתי היינו רק ביומי זכלה שהכל מגזיין שם' / רב חייה סובר 'שחמוקי ירכיך' ימיר בצדקה ומגילות חסדים.

מר עוקבא בשעת לימודו עם שמואל היה יושב רחוק ד' אמות ממנו כתלמיד, מפני ששמואל היה גדול ממנו בתורה / ובשעת דין היה שמואל יושב רחוק ד' אמות ממר עוקבא שהיה נשיא, והנמיכו מקומו של מר עוקבא כדי ששמעו דבר שמואל רבו / בכל יום היה מר עוקבא מלווח את שמואל לאכסניא שלו / יום אחד היה מר עוקבא טרוד במחשבתו בדין ולא זכר ללוות שמואל, והלך שמואל אחר מר עוקבא / כשהגיע מר עוקבא לביתו אמר לו שמואל: לא די שחלכת אחריו תן לי רשות לחזור / נהג מר עוקבא נזיפה בעצמו יום אחד.

אשה אחת הייתה יושבת בשביל ברגל ששטה, וזורה שעורים, עבר צורבא מרגבל ולא הכניעה עצמה מפניו, אמר: ממה חצופה אשה ההיא, ואמר לה רב נחמן שכיון שלא שמעה נידוי מפני די שתנה נזיפה יום אחד בעצמה.

זוררא דרב טוביח למד פרישית לפני רבי יהודה, שהגיע לפסוק 'אלה דברי דוד האחרונים' שאל את רבי יהודה: מכלל שער דברי נביאות ראשונים, מה הן, שכתב ולא חשיב, אמר לו רבי יהודה: לא ידעתי, שמי שאינו יודע פירוש פסוק זה לאו גברא רבא הוא, הניב זוררא שהקפיד עליו ונהג נזיפה בעצמו יום אחד.

דבר דוד הראשונים הם: 'ויברר דוד לה' את דבר השירה הלאה בתים הציל' ה' אותו מפק כל אויביו ומכף שאול', ואחר שער דוד אמר לו הקב"ה: דוד, שירה אחת אומר על פתחו של שאול, אלמלי אתה שאול הוא דוד אבידתי כמה דוד מפניו (שחאא צדיק מפק), והיינו שכתוב 'שגיון לדוד (שנעה הייתה לו) אשר שר לה' על דברי כן ומיני', היינו שאלו משונות במעשיו כבושי משונות בעמשי שהאלו היה צדיק גמור, וכן 'אש החושי' שכתוב

בציפורה, ו'מלך החושי' שכתוב בצדיקיה, וכן 'כבני כושים אתם לי בני ישראל' שישאל משונים במעשיהם מכל האומות.

אדם דוד בן ישי נואם הגבר הקום על' - שהקים עולה של תשובה, שהוא שב תחילה ונתן דרך לשבים.

אמר אלוקי ישראל לי דבר צור ישראל מושל באדם צדיק מושל יראת אלוקים: מושל בי - צדיק, שאני גורו גזירה והוא מנבלה.

אלה שמות הגיבורים אשר לודו יושב שבת לתלמידי ראש השלישי הוא עדינו העצני על שמנה אותם חלל בפעם אחת: שמות הגיבורים - גבורותיו של דוד, יושב בשבת - שעירא היאירי רבו היה שונה לחכמים ביושב על גבי כרים וסכותו, ודוד היה שונה לחכם בישובו על החרקע וביקשו ממנו שישב על גבי כרים וסכותו

ראש קיבל, ותלמידי - אמר לו הקב"ה 'הואיל והשפלת עצמך לממוני, חזה ושאול, אמר גזור גיבורי מנבלה, ראש השלישים - תהא ראש לשלשת האבות, שהוא הולך לפניהם לעולם הבא, הוא עדינו העצני - שהיה יושב ונוטק בתורה היה מעדן עצמו כתלמידו וכופף דינו ורגליו יחידו ויושב לארץ, ובשעה שיוצא למלחמה היה מקשה עצמו כעץ, על שמונה מנודים חלל' - שבעות חץ הפלח' לא מאת חולל בפעם אחת, והיה מתקא על מאתיה שלא שיהי כתיב 'איכה ירדוף אחד אף', יצאה בת קול ואמרה 'רק בדבר אוריה התיית'.